

Příloha k č.j. III/1 Gn 02/68

Ministerstvo spravedlnosti - SOBŘ
STUPEŇ UTAJENÍ ZRUŠEN
dle Instrukce MS č.j. 61/99-SOBŘ

Tajné

Výtisk čís. 6

Počet listů: 17

Počet příloh: 0

Dokumentace

ke zprávě o incidentech, k nimž došlo v souvislosti se vstupem a přítomností vojsk pěti států Varšavské smlouvy na území
ČSSR

A.

Některé případy usmrcení a zranění

1. V souvislosti se střelbou:

Dne 21.8.1968 v Liberci při průjezdu jednotek cizích vojsk došlo k opakované střelbě na občany, při níž bylo na místě 6 osob usmrceno a větší počet osob těžce a lehce zraněno.

Ve dnech 21.- 22.8.1968 před budovou Čs. rozhlasu v Praze bylo střelbou a explozí munice na místě usmrceno 15 osob a kromě toho značný počet osob utrpělo těžká zranění.

Ve dnech 21. - 22.8.1968 v Košicích bylo na různých místech opakovanou střelbou do občanů v ulicích usmrceno 6 osob a 36 osob bylo těžce zraněno.

Dne 21.8.1968 na silnici Líčeň - Ochoz, okres Brno-venkov, byl střelbou ze samopalu usmrcen v osobním automobilu Viliam Bednár.

Dne 21.8.1968 v Bratislavě na Šafarikově nám. byl střelou do hlavy usmrcen Ján Holík.

Dne 21.8.1968 v Bratislavě na Šafarikově nám. střelou do břicha byla usmrcena Dana Košanová.

Dne 21.8.1968 v Bratislavě na Štúrově ul. byl střelami do hrudníku a žaludku usmrcen Stanislav Sivák.

Dne 21.8.1968 v Popradě byl zasažen střelou do hlavy Josef Bonk.

Dne 21.8.1968 v Košicích byl zasažen střelou přímo do srdce Michal Hamrád.

Dne 21.8.1968 v Košicích byl usmrcen střelou do hlavy Josef Kolesár.

Dne 21.8.1968 v Detvě na sídlišti byl střelami ze samopalu usmrcen Rudolf Gavorník.

Dne 21.8.1968 v Dětve na Slovensku těžce zranil střelbou ze samopalu důstojník sovětské armády čs. vojíny Michala Šimku, Alexandra Roušala a Jana Kotrika, kteří při projíždění vojska stáli na kraji silnice.

Dne 22.8.1968 v Bratislavě na Gottwaldově nám. byl střelami do hrudníku a žaludku usmrcen Peter Legner.

Dne 25.8.1968 na Vojáckově nám. v Prostějově byl usmrcen střelbou z projíždějící kolony Josef Boháč.

Dne 25.8.1968 byla střelbou projíždějící kolony vojenské jednotky na nám. 9. května v Prostějově usmrcena Marta Říhová.

Dne 25.8.1968 byl zastřelen v Prostějově Ladislav Lang při projíždění kolony vojsk, která střílela po občanech a po domech. V téže době byli střelbou usmrceni další dva občané.

Dne 25.8.1968 byla v Bučovicích zastřelena Ilja Sušánková, která stála v okně svého bytu, kde byla zasažena střelou z kulometu projíždějící jednotky.

Dne 26.8.1968 byla v Praze na Klárově zastřelena Marie Charousková, údajně proto, že odmítla z klopky kabátu sundat čs. trikolory.

Dne 5.9.1968 na silnici Vimperk - Kvilda došlo k smrtelnému zranění Bohumíra Soukupa, který jel v osobním automobilu. V důsledku technické poruchy na motoru došlo k tzv. střelení do výfuku, což hlídky sovětských vojáků považovaly za střelbu ze zbraně a do automobilu začaly střílet.

Dne 7.9.1968 byl postřelen polskými vojáky strážný voj. Ladislav Hofman na letišti v Mladé.

Dne 8.9.1968 ve večerních hodinách odcházela v Jičíně z kina skupina občanů. Na křižovatce ve směru na Trutnov šla proti nim skupina polských vojáků, kteří bez jakéhokoliv důvodu počali do našich občanů střílet. Dvě osoby byly usmrceny a 5 osob bylo zraněno.

Dne 10.9.1968 v Praze v Opletalově ulici byl smrtelně postřelen opilý sovětským vojákem Miroslav Beránek.

Dne 12.9.1968 v obci Velemín, okres Litoměřice, byl smrtelně postřelen opilý npor. sovětské armády Viktorem Pavlovičem Bulankovem čs. občan Ondřej Oprendeck.

Dne 25.9.1968 dostavil se do obydli Františka Kluce v obci Líčkov, okres Louny, vojín sovětské armády Boris Alexandrovič Karnaščenko a vyzval Kluce, aby ho odvezl osobním autem do Chomutova. Dne 26.9.1968 byl František Kluc nalezen v polích u obce Némčice mrtv. Jmenovaný byl zastřelen ze samopalu vojínem Karnaščenkem, který po vraždě odcizil automobil Kluce a s tímto ha-
varoval.

Dne 26.9.1968 v Praze 10 u krematoria byl sovětskými vojáky postřelen voj. René Mauler.

2. V souvislosti s dopravními nehodami:

Dne 21.8.1968 v Krumvíře narazil tank sovětské armády na dům čp. 265, v němž byly těžce zraněny dvě děti Marta a Jarmila Kudličkovy. Pětileté Jarmile musela být amputována levá noha. Řidič tanku po nehodě ujel.

Dne 21.8.1968 najelo nepřiměřenou rychlostí obojživelné vozidlo cizí jednotky v obci Dolní Kralovice do dřevěné prodejny tabáku a na místě usmrtilo Boženu Veselou a Josefa Bulíka.

Dne 24.8.1968 byl v katastru obce Sulice usmrcen František Novák sovětským tankem. Jmenovaný šel po levé straně vozovky, tank jej zachytil a na místě usmrtil. Posádka tanku z místa činu ujela.

Dne 25.8.1968 v Bánovcích při průjezdu vojenských vozidel sovětské armády došlo k poškození tří rodinných domků včetně plotů a zahrad. Způsobená škoda přesahuje 100.000,- Kčs.

Dne 28.8.1968 na křižovatce Lhotice - Hluboká n/Vlt. způsobil řidič vojenského transportéru srážku s dvěma čs. automobily, při které byl smrtelně zraněn Jaroslav Pánik a další dvě osoby byly těžce zraněny. Posádka vojenského transportéru neposkytla raněným pomoc a přítomného občana, který se snažil zraněným vy-pomoci, napadla.

Dne 30.8.1968 ve večerních hodinách Eduard Netušil se svým vozidlem na silnici č. 3 v katastru obce České Budějovice - Rož-nov najel na obrněný vojenský transportér, který manévroval na silnici bez osvětlení. Netušil byl na místě usmrcen.

Dne 10.9.1968 na silnici za Uhříněvsí došlo ke střetu osob-ního automobilu řízeného ing. Pavlem Davidkem se sovětským tan-kem č. 106/016. Nehodu, při níž ing. Davídek byl na místě usmrcen, zavinil řidič tanku.

Dne 3.10.1968 kolem 15.00 hod. byla na silnici Hlohovec - Redošina, okres Trnava, zraněna nákladním automobilem Apoline Moravanská, Nehodu zavinil voják MLR Balaž Patonay, který při míjení protijedoucího vozidla srazil Moravanskou, která šla po pravém okraji vozovky ve směru jeho jízdy.

Dne 8.10.1968 ve 13.16 hod. najel vojenský transportér pol-ské armády pozn.zn. UT-54-80 na lokotraktor osobního vlaku. Při nehodě byl usmrcen polský voják, 3 byli zraněni a rovněž zraněn byl řidič lokotraktoru Drnka. Škoda na zařízení ČSD se odhaduje přes 20.000,- Kčs. Nehodu zavinil řidič transportéru Henerik Strichalski, který nedbal dopravních značek a vjel na nechráně-ný přejezd.

Dne 8.10.1968 kolem 18.00 hod. došlo ke srážce osobního automobilu Tatra 603 pozn.zn. BA-07-23 a cisternového automobi-lu sovětské armády pozn.zn. 76-21-uz. Na místě byla usmrcena manželka řidiče Helena Mitková, zraněn byl řidič Pavel Mitko a

jeho děti Pavel a Monika a řidič sovětského vozidla. Nehodu zavinil řidič cisternového automobilu vojín Viktor Ivanovič Trudojenko nedáním přednosti v jízdě.

Dne 12.10.1968 ve 13.50 hod. v obci Hul, okres Nová Zámky, byl při předjíždění nákladním automobilem maďarské armády zražen cyklista Dominik Teplan, který při převozu do nemocnice zemřel. Nehodu zavinil řidič vojenského vozidla vojín Szabo, který nevěnoval pozornost znamení dávané mu Teplanem, že bude odbočovat vlevo, a předjížděl ho.

3. V souvislosti se zadržením nebo jinými případy:

Dne 2.10.1968 v obci Borešiny, okres Klatovy, dopustil se v pohostinství Jednoty vojín sovětské armády V.V. Voganov výtržnosti. Přítomní hosté, kterým nadával, se snažili Voganova vytlačit do chodby výčepu. Tam však Voganov napadl občana J. Horu, kterého udeřil sklenicí do hlavy a způsobil mu zranění nad pravým okem.

Dne 3.10.1968 v Brně byl zadržen sovětskými vojáky Leopold Tichý údajně proto, že spálil noviny, které sovětské vojáky rozdávali čs. občanům. Přítomní sovětské vojáky udeřili Tichého několikrát do obličeje a pak ho spolu s dalším občanem naložili do auta a odjeli za Brno. Po cestě je opět bili. Před propuštěním jim uřezali na oděvu všechny knoflíky.

Dne 4.10.1968 oznámil Antonín Mauler, že předchozího dne byl zadržen sovětskými vojáky v Praze 7 a bylo mu přikázáno, aby nastoupil do sovětského nákladního automobilu. Byl odvezen za Prahu, kde auto zastavilo v polích a tam mu vojáci nařídili, aby vystoupil a lehl si na zem. Když Mauler toto odmítl učinit, byl několikrát udeřen do obličeje a břicha a po pádu na zem znovu bit. Pak mu vojáci nařídili, aby utíkal do polí, a když se Mauler dal na útěk, sovětské vojáky natahovali samopaly a hlasitě se smáli.

Dne 5.10.1968 zahlédl Zdeněk Stašek, jak před budovou sovětského velitelství v Praze 10, Krymská ul., bijí dva sovětsí vojáci čs. občana a vlekou jej do budovy velitelství. Šetřením bylo zjištěno, že téhož dne pro urážku sovětských vojáků byl zadržen Jaroslav Pruner, který byl odveden do budovy sovětského velitelství a tam zbit. Jmenovaný byl svázan na rukou a nohou. Po lékařském ošetření bylo zjištěno, že Pruner utrpěl pohmoždění na obličeji, oděrky rohovky a krvácení do přední komory levého oka.

Dne 11.10.1968 oznámil Zdeněk Hason, že dne 9.10.1968 byl zadržen posádkou transportéru sovětské armády, které hrozil pěstí. Byl zadržen a zbit tak, že upadl do bezvědomí. Jmenovaný byl převezen do nemocnice.

Dne 13.10.1968 v Neratovicích byl pro urážku sovětských důstojníků zadržen Tomáš Herman. Byl zpolíčkován a odvezen do polí, kde byl zbit a ponechán na místě bez další pomoci.

B.

Některé případy zasahování do osobních svobod

Dne 21.8.1968 byl zadržen kpt. Jaroslav Pilík z OO VB Brno 2, který střežil budovu obvodního národního výboru.

Dne 22.8.1968 na Leninově ulici v Brně byl při obchůzce zadržen strážm. Petr Vlach. Po hrozbou zbraní byl donucen nasednout do nákladního auta vojenské jednotky.

Dne 22.8.1968 byli zadrženi sovětskými vojáky ve Štíříně občané Antonín Chládek, František Janovský, Jan Houška a Bohuslav Pišna. Všichni byli odvezeni v obrněných vozidlech směrem na Tábor, vyslýcháni příslušníky přítomných vojsk a později převezeni ve vrtulnících do neznámého prostoru v okolí Prahy.

Dne 24.8.1968 v Hradci Králové byli polskými vojáky zadrženi Milan Bouček, Milan Jiráček a další tři osoby údajně proto, že chtěli zapálit tank. Tři ze zadržených byli polskými vojáky ostříhání. Dne 25.8.1968 byli všichni předáni na OO VB Hradec Králové.

V noci z 24. na 25.8.1968 byli při prohlídce budovy ministerstva dopravy sovětskými vojáky zadrženi dva pracovníci tohoto ministerstva ing. Jiří Kolda a ing. Václav Vilímek, kteří zde vykonávali noční službu. Při zadržení byl ing. Kolda postřelen a ing. Vilímek internován až do 26.8.1968.

Dne 25.8.1968 v Praze 1 byly sovětskými vojáky kontrolovány osobní automobily. V této souvislosti byli zadrženi Zdeněk Šmejkal, Eva Svobodová a další tři osoby. Vojeuská hlídka provedla osobní prohlídku a prohlídku vozidla. Někteří ze zadržených byli předvedeni do budovy NVP, kde museli provést úklid.

Dne 26.8.1968 v Praze na Václavském nám. byl zadržen sovětskými vojáky Václav Churavý a nucen k veřejnému čtení letáku, který mu dal jeden voják do ruky. Když odmítl, byl nucen ke čtení letáku pod hrozbou samopalu. Byl učiněn pokus o ostříhání jeho vlasů.

Dne 27.8.1968 vnikla do objektu n.p. ZJŠ Brno, Lazaretní ul., jednotka sovětským vojáků, která odzbrojila členy závodní stráže. Sovětští vojáci pak prováděli kontrolu všech zaměstnanců, kteří přicházeli nebo odcházeli ze závodu.

Dne 31.8.1968 v Praze na Národní třídě byli sovětskými vojáky zadrženi Jaromír Branka, Josef Vaško, Anna Kubánková, protože strhávali letáky, které vylepili sovětští vojáci. Při zadržení uvedených osob bylo použito výstražné střelby. Jmenování byli odvedeni do budovy Čs. televize a tam zavřeni do sklepa.

Dne 4.9.1968 v Praze 4 byl zadržen Josef Štěch pro údajné podezření ze střelení po sovětských vojácích. U jmenovaného byla provedena domovní prohlídka. Provedeným šetřením nebylo zjištěno, že by jmenovaný použil zbraně.

Dne 7.9.1968 vnikli do domu č. 170 v Praze Bohnicích dva sovětští důstojníci a pod hrozbou použití zbraně nutili obyvatele domu, aby zhasli světla a dále je nutili pít vodu, neboť se domnívali, že je otrávená. Současně provedli domovní prohlídku u občanky Gottwaldové.

Dne 18.9.1968 na silnici Trnava - Bucany prováděla skupina příslušníků maďarské armády kontrolu osobních motorových vozidel a jejich posádek.

Dne 18.9.1968 byl v Praze 5 zadržen sovětskými vojáky Zdeněk Jerolím a odvezen na vojenské velitelství v Praze 4, kde byl vyslýchán a pak předán příslušníkům VB.

Dne 21.9.1968 v Praze ve Vysočanech byl pro urážku sovětských vojáků zadržen Jiří Strejček a odvezen sovětským transportérem. Propuštěn byl na silnici mezi Horními a Dolními Počernicemi.

Dne 22.9.1968 v Banské Bystrici byla službu konající hlídka VB pprap. Bača a nstržm. Lenárt pod hrozbou použití zbraně donucena bulharským důstojníkem k nastoupení do vojenského automobilu. Jmenovaní příslušníci VB byli pak přinuceni poskytnout bulharskému důstojníku alkoholické nápoje, které mu museli zaplatit.

Dne 23.9.1968 byl vojáky sovětské armády v Klášterci n/Ohří zadržen a jimi odvezen Petr Hodík pro urážku sovětské armády. Při zadržení byl několikrát udeřen do obličeje. Byl odvezen do vojenského prostoru u Loun, kde byl po dobu asi 2 hodin vyslýchán. Později byl odvezen zpět do Klášterce n/Ohří.

K dalším případům zasahování do osobních svobod došlo i v říjnu t.r. Některé z nich jsou uvedeny v dokumentaci v části A. bod 3.